

Olyckor

Den 21 september **1930** inträffade en tragisk bilolycka. Larius Lanz från Västerlösa skulle skjutsa Axel Fredrik Niord och hans dotter Alma från Hackeryd till Mjölby, men krockade med en annan bil i Mantorp. Axel Fredrik avled direkt, 82 år gammal. Alma skadades svårt och avled på Linköpings lasarett den 30 september. Det rådde djup sorg i Hackeryd. Chauffören klarade sig oskadd.

Juldagsmorgonen **1931** var det storm och telefonledningen blåste ner på en lång sträcka. Det gick inte att åka hästskjuts till julottan kl 05.00, så Nils gick dit ensam.

Vid middagstid den 21 februari **1932** var det nära att Älvestads kyrka brann upp. Man lyckades släcka elden, men skadorna beräknades till 300 kr.

Nils Gunnarsson föddes 1913 och växte upp i Hackeryd Lillgård. Hans föräldrar var Gunnar Andersson (1874-1968) och Nanny (1881-1966). Syskonen hette Aina, Karl-Gustav och Elsa. Nils gifte sig 1939 med Birgit. De bosatte sig i Aspegården och fick barnen Agneta, Bo och Patrik .

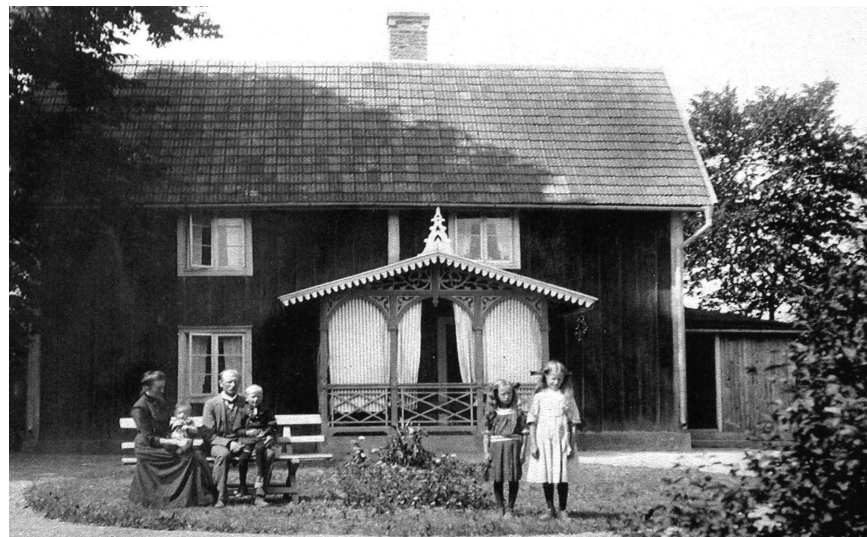
Nils studerade vid Lunnevals folkhögskola och Önnestads lantbruksskola. Han övertog lantbruket efter sin far på 1930-talet. Han var aktiv inom kyrkan och i många föreningar samt en duktig fotbolls- och bridgespelare. 1939-1940 var han en av de drivande vid tillkomsten av Västerlösa bygdegård och sedan verksam inom bygdegårdsföreningen (kassör och lokaluthyrare) många år. 1950 var han initiativtagare vid ombildningen av gymnastikföreningen i bygdegården till Västerlösa GoIF. Lennart Petterson och Sten Peterson, som båda var med i arbetet 1950, berättar att Nisse var basen, skjutsade till möten och bjöd på kaffe hemma hos Birgit. 1975 överlät Nils gården till sönerna och flyttade 1986 till Tokarp. Han avled 1998 och Birgit 2005.

Nils 1936

Tack till Patrik Gunnarsson, som lånat ut dagboken, fotografier och släktkrönika samt lämnat värdefulla synpunkter!

Västerlösa Hembygdsförening 2014. Text: Jan Cederlund

Hackeryd Lillgård 1914. Sittande Nanny och Gunnar Andersson med sönerna Nils och Karl-Gustav. Stående dottrarna Elsa och Aina. Huset låg precis intill Svartån, nära den spång som fanns över ån på 1940- och 50-talen. Det byggdes 1850 och brändes ner 1969 vid en brandövning. En gnista for över Svartån och antände en lagård i Tegneby. Katastrofen var nära, men man lyckades rädda lagården.

En dagbok från 1930- talet berättar

På 1930-talet var det nog ytterst få tonårspojkar som skrev dagbok. **Nils Gunnarsson** i Hackeryd var en av dem. Som 17-åring började han i januari 1930 att anteckna väderförhållanden samt dagliga händelser på gården och i omgivningen. Han höll på fram till sommaren 1932. Det var under de svåra depressionsåren i Sverige, men av detta märks inget i dagboken. I stället tycks livet i Hackeryd – ja i hela Västerlösa, Björkeberg, Normlösa och Älvestad – sjuda av aktivitet. Hårt arbete sex dagar i veckan, men ständigt kalas och kafferep på kvällar och helger samt massor av fritidsaktiviteter. Fast varje söndag noterar dagboksförfattaren ”sov på förmiddagen”.

Arbete

Till de dagliga sysslorna för tonåringen hörde att köra mjölk till Bankebergs mejeri. På gården var två ”forare” anställda för att sköta djuren och dessa behövde avlösning ibland. Vedhuggning var också en året-runt-sysselsättning. I övrigt var arbetet, som ofta skedde tillsammans med brodern Karl-Gustav och drängen Sixten, säsongsbetonat.

Under **vinterhalvåret** vannade Nisse säd, nötade frö, gjorde redskapen rena, körde kålrötter, ruskade vägen (d v s satte granruskor, dåtidens snökäppar, vid vägkanterna), körde hem grus från Lönsås (37 lass i januari 1931), körde stockar till Lorins såg, plogade snö på vägen, hjälpte till med att ta upp is från Svartån, hämtade sågspån och gjorde isdösar.

Under **sommarhalvåret** körde han ut och myllade gödsel på åkrarna, plöjde, lättharvade, sådde utsäde och gödning, ringvältade, hästhackade, gallrade betor, körde slättermaskin, stäckade hö, krokkörde och idealsladdade på trädan, mejade och satte upp råg, hjälpte till vid tröskan samt plockade potatis. Gården hade ansvar för skötseln av 751 m av Hackeryds-vägen (grusning, sladdning, granruskor och snöplogning). Gruset hämtades i Lönsås eller kom från en ”ambulerande stenkross”.

Fritid

Under de två och ett halvt år, som dagboken omfattar, hann Nils med åtskilliga kalas. Hans föräldrar Nanny och Gunnar hann med ännu fler. I januari 1930 var det middagar, kafferep eller andra fester mer än var annan dag. Ibland drack de kaffe hos Elin Blomqvist i Gustavsberg (nu hembygdsföreningens muséistuga). Födelsedagar och namnsdagar firades flitigt och några gånger per år anordnades det baler i trakten. Mormor Anna i Aspegården hann fylla 90 år innan hon flyttade till morbror Gideon i Ledberg. Väldigt ofta träffade familjen släktingarna i Älvestad och vännerna i Spärringe Sunnegård. Gösta Sunnerud var Nils bästa kompis. De spelade dragspel och kort tillsammans. Julafton firades med lutfisk och julklappar. På juldagen var det julotta kl 05.00 i Västerlösa kyrka och bandy i Björkeberg.

Nils Gunnarsson var redan 1930-32 en mångsidig person inom idrott och föreningsliv. Han spelade fotboll i Björkebergs IF, tävlade i höjdhopp och stafettlöpning, tränade orientering, åkte skidor och spelade bandy. Han gick på gymnastikkurs en vecka i Lunnevad och bildade 1932 Normlösa gymnastikförening. Folkdans tränade han än mer och deltog ofta i uppvisningar. Skräddare Erik Klasén i Normlösa sydde en folkdräkt åt honom.

Ofta deltog Nils i aktiviteter inom JUF i Normlösa, SLU i Kaga samt SNU och IOGT i Västerlösa. Ibland blev det biobesök i Björkeberg, Normlösa eller Linköping, men även teater i Skänninge, kräftskivor, gökottor och utflykter. Dans eller fest var det ofta i Kaga bygdegård, vid Karlshovs smedja, i Lycke hage, Stensätter eller Guppan. Nils hann även med att gå på föreläsningar i Västerlösa skola och bokföringskurs i Normlösa.

Han deltog i en rotfruktstävling, i en konserveringstävling och i ”exterörbedömning av kreatur”. Ofta hade han sällskap av storasyster Aina. Det var kanske därför han ibland hamnade på träffar med ”Nyta och nöje”, som var en syförening. Begravningar gick han inte på. Däremot blev han bjuden på bröllop, när Hildur Klasén gifte sig den 20 juni 1931 med Einar i Svängen (Egelstad). Nils hade dagen före hjälpt till med äreporten. En gång per år var det husförhör.

Skörd

I dagböckerna finns angivet skörderesultat samt priser på säd, kreatur mm. **1929** skördades 670 säckar säd och 585 kg klöverfrö. **1930** såldes vetet för 18 öre/kg och rågen för 12 öre/kg. Smågrisar kostade 30 kr/st och en tjur 1250 kr. Medelpriset på ungsuggor var 328 kr på Thollanders auktion. 71 lass hö bärgades och kräftfisket i Svartån gav 32 tjog. 714 kg alsikefrö såldes för 85 öre/kg och 430 kg rödklöverfrö för 1:50/kg. **1931** skördades 155 säckar höstvete på 11 tunnland, men gav bara 15öre/kg. Ärtorna gav 17 öre/kg.

Kommentar: 1 kr 1930 motsvarar idag ca 30 kr. 18 öre/kg för vetet 1930 skulle således ha gett 5:40 idag. Priset för vete är just nu bara 1:65. Å andra sidan ger 1 ha numera i regel 4 gånger så stor skörd som 1930.

Resor

Redan **1930** hade någon av Nils kompisar bil. Den 20 juni gjorde 6 Västerlösa-grabbar en resa till Stockholm. Det tog 5 timmar. Målet var ”Stockholmsutställningen”, men de hann även med besök på Skansen, Gröna Lund, Slottet, Riddarholmskyrkan, Stadshuset, Stadion, Drottningholm och flera muséer. De bodde på Kungsholmsskolan tillsammans med JUF-are från Normlösa. Den 23 juni åkte de hem. Resan tog nu 9 timmar. 23-24 juni **1931** hälsade Nils på sin syster Elsa i Hjo. Han åkte motorcykel till Hästholmen och båt över Vättern samt bodde på hotell Torp. På hemvägen besökte han Omberg och for sedan direkt till fest i Guppan. Den 15 september var Nils med i Naddö utanför Vadstena och såg demonstration av ”en ny skördemaskin, som både mejade och tröskade”. I december åkte fadern till Skänninge och köpte en Fordson-traktor med plog för 3600 kr.